

OKOLNOSTI OSNIVANJA I POSTIGNUĆA PRVOG ZNANSTVENOG POSLIJEDIPLOMSKOG STUDIJA IZ SOCIJALNOG RADA (OD 2002. DO 2012.)

SAŽETAK

U radu je prikazan proces uspostavljanja prvog poslijediplomskog znanstvenog studija iz socijalnih djelatnosti. To je poslijediplomski znanstveni studija iz teorije i metodologije socijalnog rada koji je objedinjavao dvogodišnji znanstveni magistarski i trogodišnji doktorski studij. Ishod ovog poslijediplomskog programa koji je upisao samo dvije generacije studenta (školska godina 2002./2003. i 2004./2005.) je prvih 13 doktora te 27 magistra znanosti iz područja socijalnog rada. Ovaj studij je značajno pridonio znanstvenoj konsolidaciji socijalnog rada kao znanstvene discipline i statusu Studijskog centra socijalnog rada Pravnog fakulteta u akademskoj zajednici.

¹ Prof. dr. sc. Marina Ajduković, psihologinja, e-mail: marina@dpp.hr

² Karmela Pižeta, e-mail: karmela.pizeta@pravo.hr

Stručni prikaz
Primljeno: prosinac, 2013.
Prihvaćeno: siječanj, 2014.
UDK 36 : 378.046.4 (091)

Marina
Ajduković¹
Karmela Pižeta²
Studijski centar socijalnog rada
Pravni fakultet Sveučilišta u
Zagrebu

Ključne riječi:
znanstveno polje socijalnih
djelatnosti, znanstveno
obrazovanje iz socijalnog
rada.

UVOD

Tijekom 2012. godine, zbog promjena ustroja poslijediplomskog znanstvenog obrazovanja u Hrvatskoj, obranjeni su posljednji znanstveni magisteriji koji su proizašli kao ishod Poslijediplomskog znanstvenog studija iz teorije i metodologije socijalnog rada. Tako je i formalno prestao s djelovanjem naš prvi znanstveni poslijediplomski studij iz područja socijalnih djelatnosti. Iako su po ovom programu upisane samo dvije generacije studenata (I. generacija školske godine 2002./2003., a II. generacije školske godine 2004./2005.), ovaj studij je značajno pridonio znanstvenoj konsolidaciji socijalnog rada i znanstvenom jačanju Studijskog centra socijalnog rada Pravnog fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zbog tog nesporenog značaja kratko ćemo se osvrnuti na djelovanje i postignuća ovog studija.

Potreba za osnivanjem ovog studija, uključujući nastavni plan i program, detaljno je opisana u članku objavljenom u Ljetopisu Studijskog centra socijalnog rada (Ajduković, 2002.) te u monografiji koja je objavljena povodom 50 godina osnivanja obrazovanja za socijalni rad (Ajduković, 2002.). Stoga je u ovom prilogu fokus na okolnostima osnivanja i postignućima ovog studija izraženim kroz broj obranjenih znanstvenih magisterija i doktorata.

Okolnosti osnivanja i odobravanja Poslijediplomskog studija iz teorije i metodologije socijalnog rada

Pretpostavke za pokretanje postupka osnivanja i odobravanja Poslijediplomskog znanstvenog studija iz teorije i metodologije socijalnog rada bile su postignute u ožujku 2000. godine kada je, nakon dugogodišnjih nastojanja naših nastavnika, Ministarstvo znanosti i tehnologije u klasifikaciju znanstvenih područja uvrstilo i polje socijalnih djelatnosti¹.

Kao što se vidi iz teksta koji slijedi, proces usvajanja novog nastavnog plana i programa Poslijediplomskog znanstvenog studija iz teorije i metodologije socijalnog rada bio je složen, tim više zato što smo od početka imali inovativnu

¹ Po odluci Ministarstva znanosti i tehnologije, polje socijalnih djelatnosti je po prvi puta definirano u Pravilniku o dopuni Pravilnika o utvrđivanju znanstvenih područja (NN, 30/2000). Članak 1. dopune Pravilnika glasi »U Pravilniku o utvrđivanju znanstvenih područja (»Narodne novine« broj 29/97. i 135/97) u članku 3., točki 5. iza riječi »5.08. Demografija« dodaju se riječi »5.09. Socijalna djelatnost«, a u članku 4. točki 5. iza riječi »5.08.02 demografija« dodaju se riječi »Polje 5.09. Socijalna djelatnost, grane: 5.09.01 socijalna politika, 5.09.02 socijalno planiranje, 5.09.03 teorija i metodologija socijalnog rada, 5.09.04 posebna područja socijalnog rada, 5.09.05 socijalna gerontologija.«

^u kasnijim pravilnicima došlo je do promjena u imenovanju grana polja socijalnih djelatnosti, i to upravo grane teorija i metodologija socijalnog rada. Tako su za polje socijalnih djelatnosti u Pravilniku o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama (NN, 076/2005), kao i aktualnom Pravilnik iz 2009. godine (NN, 118/09) definirane sljedeće grane: socijalna politika, socijalno planiranje, teorija socijalnog rada, posebna područja socijalnog rada i socijalna gerontologija. O promjenama u sustavu klasifikacija znanosti može se pročitati više u Zelenika i Zelenika (2006.).

viziju poslijediplomskog studija koji je objedinjavao i dvogodišnji magistarski i trogodišnji doktorski studij.

- Temeljem obrazložene inicijative Studijskog centra socijalnog rada koju je podržalo Vijeće Pravnog fakulteta u prosinca 2000., pokrenut je na Sveučilištu u Zagrebu postupak prihvaćanja novog Poslijediplomskog znanstvenog studija iz teorije i metodologije socijalnog rada – magistarski i doktorski studij².
- Na sjednici Senata Sveučilišta u Zagrebu od 26. veljače 2001. godine donesena je odluka da se odobrava pokretanje postupka prihvaćanja ovog poslijediplomskog studija na Pravnom fakultetu s obzirom da je utvrđeno da predloženi program odgovara uvjetima iz članaka 36. do 39. Zakona o visokim učilištima.
- U skladu s generalnim uputama Sveučilišta u Zagrebu, izrađeno je detaljno obrazloženje i prijedlog nastavnog plana i programa Poslijediplomskog znanstvenog studija iz teorije i metodologije socijalnog rada – magistarski i doktorski studij, koji je poslan na recenzentski postupak 04. travnja 2001.
- Temeljem primljenih recenzija, izrađena je nadopuna i izmjena prijedloga Poslijediplomskog studija iz teorije i metodologije socijalnog rada koja poslana Odboru za poslijediplomske studije Sveučilišta u Zagrebu, a koji ga je prosljedio na ocjenu Nacionalnom vijeću za visoku izobrazbu. U prijedlogu je bio detaljno razrađen program dvogodišnjeg magistarskog studija, trogodišnjeg dokorskog studija i jednogodišnjeg dokorskog studija u skladu s bodovnim sustavom.
- Nacionalno vijeća za visoku naobrazbu temeljem svog recenzentskog postupka dalo je o ovom programu pozitivno mišljenje na sjednici od 19. lipnja 2002. godine (ur.br. 533-08/832-02-147).
- Na sjednici Senata Sveučilišta u Zagrebu od 09. srpnja 2002. godine donesena je odluka (broj: 01-41/37/1-2002) da se prihvaća nastavni plan i program novog Poslijediplomskog znanstvenog studija iz teorije i metodologije socijalnog rada koji će se ustrojiti i izvoditi na Pravnom fakultetu u Zagrebu.
- Studijski centar socijalnog rada uputio je 17. rujna 2002. molbu Vijeću Pravnog fakulteta da raspiše natječaj za upis polaznika I. generacije Poslijediplomskog znanstvenog studija iz teorije i metodologije socijalnog rada na Pravnom fakultetu.
- Na sjednici od 16. listopada 2002. godine Fakultetsko vijeće dalo je suglasnost za upis I. generacije polaznika Poslijediplomskog studija iz teorije i

² Tada je formalno pokrenuta i inicijativa za osnivanjem dva poslijediplomska stručna studija - poslijediplomski stručni studij iz supervizije i poslijediplomski stručni studij iz socijalnog rada s obitelji. Početkom 2001. procijenili smo da ćemo se zbog zahtjevnosti postupka prvo posvetiti ustrojavanju znanstvenog poslijediplomskog studija, a po njegovom ustrojavanju, stručnih poslijediplomskih studija.

metodologije socijalnog rada te odredilo iznos školarine. Natječaj, s rokom prijava do 30. studenog 2002., raspisan je za stjecanje akademskog stupnja magistra znanosti u trajanju od dvije godine (četiri semestra) i doktora znanosti u trajanju od tri godine (šest semestara) iz društvenih znanosti, polje socijalnih djelatnosti, grana teorija i metodologije socijalnog rada³.

- Zbog velikog broja zamolbi potencijalnih kandidata da se rok za natječaj produži zbog očitovanja njihovih Upravnih vijeća i osiguravanja financiranja studija, Studijski centar socijalnog rada Pravnog fakulteta, produljio je rok prijavljivanja do 10. siječnja 2003.
- Nastava za I. semestar održavala se od 17. do 28. veljače 2003. u prostorijama Studijskog centra socijalnog rada, Nazorova 51.

POSTIGNUĆA STUDIJA

Tijekom ovog studija polaznici su se pripremali i osposobljavali za samostalni znanstveno-istraživački rad. Studij nije bio ograničen na određeno područje socijalnog rada, već je uključivao njegova različita temeljna i primijenjena područja. Osobit naglasak stavljao se na temeljito upoznavanje znanstvene metodologije društvenih znanosti, posebno na akcijska i evaluacijska istraživanja koja su specifična za područje socijalnog rada.

Tablica 1. Broj upisanih studenata I. i II. generacije Poslijediplomskog studija iz teorije i metodologije socijalnog rada po programima

Generacija	Broj kandidata za akademskog stupnja magistra znanosti	Broj kandidata za akademski stupnja doktora znanosti	Ukupno
I. (2002./2003.)	44	3	47
II. (2004./2005.)	28	4	32

U tablici 2. navedena su imena studenata koji su obranili znanstveni magisterij, kronološkim redom datuma obrane. Kao što se može vidjeti, iz I. generacije je od 44 kandidata njih 19, odnosno 43%, uspješno završilo studij i postiglo akademski naziv magistra društvenih znanosti iz polja socijalnih djelatnosti, grane teorija i metodologija socijalnog rada. Druga generacija bila je manje uspješna te je od 28 studenata njih 8, odnosno 28,5 % uspješno završilo studij⁴.

³ Voditeljica ovog studija bila je prof. dr. sc Marina Ajduković, a glavna tajnica gospođa Karmela Pižeta.

⁴ U skladu sa zakonskim mogućnostima, šest poslijediplomanata iz I. generacije i devet poslijediplomanata iz II. generacije prelazi na specijalistički studij iz psihosocijalnog pristupa u socijalnom radu, dvoje na specijalistički studij iz supervizije psihosocijalnog rada. Jedna polaznica stekla je sve uvjete da prijeđe na doktorski studij iz socijalnog rada i socijalnu politike.

Tablica 2. Popis obranjenih znanstvenih magistarskih radova iz teorije i metodologije socijalnog rada

Ime i prezime	Generacija		Naslov rada	Mentor	Datum obrane
	I. 2002/03.	II. 2004/05.			
1. Klaudija Kregar	I.		Socijalna podrška djeci u udomiteljskim obiteljima i domovima obiteljskog tipa	doc. dr. sc. Nino Žganec	29. rujna 2005.
2. Diana Jeleč	I.		Sindrom sagorijevanja na poslu socijalnih radnika u zdravstvu	prof. dr. sc. Marina Ajduković prof. dr. sc. Marija Ovsenik	29. studeni 2006.
3. Jela Ergović	I.		Poštovanje prava, kvaliteta i zadovoljstvo osoba s invaliditetom	doc. dr. sc. Kristina Urbanc	24. siječnja 2007.
4. Olga Bezenšek Lalić	I.		Reakcije socijalnih radnica na nasilje u obitelji	doc. dr. sc. Ninoslava Pečnik	26. ožujak 2007.
5. Helena Hašpl Jurišić	I.		Aktivno starenje umirovljenika	prof. dr. sc. Marina Ajduković	09. srpnja 2007.
6. Vlatka Dajčić	I.		Provedba programa poticanja zapošljavanja mladih nezaposlenih osoba u nekim poduzećima u Zagrebu	prof. dr. sc. Vlado Puljiz	02. prosinca 2008.
7. Nives Savanović	II.		Kvalitetno udomiteljstvo djece i odraslih iz perspektive udomitelja	prof. dr. sc. Marina Ajduković	09. siječnja 2009.
8. Anite Jaman	I.		Nasilje među djecom u ustanovama socijalne skrbi	prof. dr. sc. Branka Sladović Franz	16. siječnja 2009.
9. Zlata Torbarina	I.		Sport – zaštitni čimbenik u suočavanju s rizičnim ponašanjem djece i mladih	prof. dr. sc. Josip Janković	19. svibnja 2009.
10. Stjepan Klarić	II.		Povezanost načina provođenja slobodnog vremena i psihosocijalnog funkcioniranja korisnika odgojnog doma Ivanec	prof. dr. sc. Marina Ajduković	19. svibnja 2009.
11. Nataša Krušelj Gača	I.		Percipirana kvaliteta života kod institucionaliziranih osoba s dijagnozom duševne bolesti	prof. dr. sc. Ninoslava Pečnik	08. lipnja 2009.
12. Marija Lovreković	II.		Kvaliteta života starijih osoba smještenih u domove umirovljenika u Zagrebu	prof. dr. sc. Zdravka Leutar	18. lipnja 2009.
13. Zvonko Kovačić	I.		Mogućnost unapređenja odgojne mjere pojačane brige i nadzora	prof. dr. sc. Marina Ajduković	29. rujna 2009.

14. Željka Lepan	I.	Rekreativne tjelesne aktivnosti i kvaliteta života starijih osoba	prof. dr. sc. Zdravka Leutar	12. studenog 2010.
15. Gordana Panić	I.	Profesionalni stres u policiji, profesionalnom vatrogastvu i socijalnom radu	prof. dr. sc. Dean Ajduković	15. prosinca 2011.
16. Sandra Kovačić	I.	Otvorenost žena žrtava nasilja u davanju iskaza policiji	prof. dr. sc. Ninoslava Pečnik	29. prosinca 2011.
17. Vesna Trut	II.	Usklađenost plaćenog rada i obiteljskog života pripadnica obrambenog sustava Republike Hrvatske	prof. dr. sc. Siniša Zrinščak prof. dr. sc. Ninoslava Pečnik	10. travnja 2012.
18. Iva Pripić	II.	Proces europaizacije i promjene obiteljskih politika Republike Hrvatske i Republike Slovenije	prof. dr. sc. Siniša Zrinščak	27. travnja 2012.
19. Manuela Karas Bosiljevac	I.	Stavovi prema razvodu braka i samohranom roditeljstvu	prof. dr. sc. Ninoslava Pečnik	13. lipnja 2012.
20. Kristina Frtalić	II.	Obilježja udomiteljstva za starije i nemoćne osobe na području Koprivničko-križevačke županije	prof. dr. sc. Marina Ajduković	19. lipnja 2012.
21. Vesna Moštak Skupnjak	I.	Potrebe i interesi socijalnih radnika u socijalnoj skrbi za programima prevencije profesionalnog stresa	prof. dr. sc. Marina Ajduković	04. rujna 2012.
22. Marinka Bakula Anđelić	I.	Percepcija kvalitete života osoba s tjelesnim invaliditetom	prof. dr. sc. Kristina Urbanc	11. rujna 2012.
23. Zlatko Sliško	I.	Rane roditeljske poruke djeci i mladima s problemima u ponašanju i bez njih	prof. dr. sc. Josip Janković	18. listopada 2012.
24. Alma Bernat	II.	Razvoj novog modela rada centra za socijalnu skrb na području Grada Zagreba	prof. dr. sc. Kristina Urbanc	05. prosinca 2012.
25. Violeta Oršulić	II.	Obitelji djece s teškoćama u razvoju kroz percepciju roditelja	prof. dr. sc. Zdravka Leutar	11. prosinca 2012.
26. Tatjana Miloš	I.	Psihosocijalni aspekti života i strategije nošenja sa siromaštvom korisnika socijalne pomoći	doc. dr. sc. Olja Družić Ljubotina	17. prosinca 2012.
27. Silvija Kancijan	I.	Stavovi prema osobama s invaliditetom	prof. dr. sc. Zdravka Leutar	20. prosinca 2012.

Za relativnu procjenu uspješnosti završavanja ovog studija bili bi potrebni podaci o djelotvornosti srodnih program poslijediplomske izobrazbe iz tog razdoblja iz npr. sociologije, prava, političkih znanost, no tim podacima ne raspolažemo.

Naslovi radova pokazuje da je sadržajno pokriven širok raspon tema koji se odnosi gotovo na sve skupine korisnika sustava socijalne skrbi, te na značajne teme socijalne politike, organizacije usluga socijalnog rada te profesionalnog stresa socijalnih radnika i ostalih pomagača.

U mentorstvu je sudjelovalo 11 nastavnika Studijskog centra socijalnog rada te dvoje vanjskih suradnika. Tako je značajno unaprijeđen i naš mentorski kapacitet što je posebno došlo do izražaja pri preustroju znanstvenog obrazovanja i uspostavljanju nove konceptualizacije doktorskih studija kao jedinog načina daljnje izobrazbe u znanstvenom smjeru.

Svi polaznici koji su se u prijavili za doktorski studij u trajanju od tri godine (šest semestara) uspješno su obranili doktorske disertacije i stekli akademski naziv doktora znanosti iz društvenih znanosti, polje socijalnih djelatnosti, grana teorija i metodologija socijalnog rada (tablica 3.).

Uspostava Poslijediplomskog studija iz teorije i metodologije socijalnog rada omogućila je da i socijalni radnici koji do tada nisu mogli postići akademsko znanstveno obrazovanje iz socijalnog rada te su stjecali akademski naziv magistra znanosti iz drugih znanstvenih područja i polja, mogu prijaviti i obraniti doktorsku disertaciju izvan dokorskog studija na matičnom fakultetu, te steknu akademski naziv doktora znanosti iz društvenih znanosti, polje socijalnih djelatnosti, grana teorija i metodologija socijalnog rada (tablica 4.).

Tablica 3. Popis obranjenih doktora na trogodišnjem doktorskome studiju iz teorije i metodologije socijalnog rada

Ime i prezime	Generacija I. 2002./03. II. 2004./05.	Naslov doktorske disertacije	Mentor	Datum obrane
1. Dražen Kovačević	I.	Psihosocijalni i sociodemografski aspekti ubojstva u obitelji	prof. dr. sc. Marina Ajduković	05. ožujka 2008.
2. Silvia Rusac	II.	Nasilje nad starijim osobama u obitelji	prof. dr. sc. Marina Ajduković prof. dr. sc. Ivan Rimac	23. prosinca 2008.
3. Maja Laklija	II.	Psihosocijalna obilježja udomitelja i iskustvo udomiteljstva djece	prof. dr. sc. Marina Ajduković	15. siječnja 2009.
4. Neven Ricijaš	II.	Pripisivanje uzročnosti vlastitog delikventnog ponašanja mladih	prof. dr. sc. Marina Ajduković prof. dr. sc. Željka Kamenov	05. veljače 2009.
5. Vanja Branica	I.	Institucionalna skrb za siromašnu i nezbrinutu djecu u gradu Zagrebu od 1900. do 1940.	prof. dr. sc. Marina Ajduković	07. rujna 2009.
6. Marina Milić Babić	II.	Socijalna podrška, obilježja roditelja i djeteta kao odrednice doživljaja roditeljstva	prof. dr. sc. Josip Janković prof. dr. sc. Ninoslava Pečnik	10. lipnja 2010.
7. Marijana Kletečki Radović	I.	Siromaštvo i neki aspekti psihosocijalnog razvoja djece	prof. dr. sc. Kristina Urbanc	06. rujna 2011.

Tablica 4. Popis obranjenih doktora iz teorije i metodologije socijalnog rada izvan doktorskog studija

Ime i prezime	Profesija	Naslov doktorske disertacije	Mentor	Datum obrane
1. mr. sc. Ana Štambuk	Socijalna radnica	Stavovi starijih osoba prema smrti i umiranju	prof. dr. sc. Marina Ajduković	09. studeni 2004.
2. mr. sc. Slavica Blažeka Kokočić	Socijalna radnica	Povezanost iskustava u primarnoj obitelji s obilježjima partnerskih odnosa	prof. dr. sc. Josip Janković	09. prosinca 2005.
3. mr. sc. Olja Družić Ljubotina	Socijalna radnica	Atribucija uzroka siromaštva i neke psihosocijalne značajke primatelja stalne socijalne pomoći	prof. dr. sc. Marina Ajduković	09. veljače 2009.
4. mr. sc. Marijana Majdak	Socijalna radnica	Stigmatiziranost i slika o sebi maloljetnih delikvenata	prof. dr. sc. Marina Ajduković	05. svibnja 2009.
5. mr. sc. Gordana Berc	Socijalna radnica	Obiteljska kohezivnost u kontekstu sukoba radne i obiteljske uloge roditelja	prof. dr. sc. Josip Janković	16. lipnja 2009.
6. mr. sc. Jadranka Ivandić-Dimić	Socijalna radnica	Obiteljski rizični činitelji pojave ovisnosti o drogama	prof. dr. sc. Vlado Jukić	08. srpnja 2010.

Da sažmemo, ishod Poslijediplomskog znanstvenog studija iz teorije i metodologije socijalnog rada je prvih 13 doktora te 27 magistra znanosti iz polja socijalnih djelatnosti znanosti što je, kako je već uvodno naglašeno, značajno pridonijelo znanstvenoj konsolidaciji ovog polja i statusu Studijskog centra socijalnog rada Pravnog fakulteta u akademskoj zajednici⁵.

LITERATURA

1. Ajduković, M. (2001). Poslijediplomsko obrazovanje – pretpostavka razvoja socijalnog rada socijalnog rada u 21. stoljeću. **Ljetopis Studijskog centra socijalnog rada**, 8 (2), 135- 152.
2. Ajduković, M. (ur.) (2002). **50 godina Studija za socijalni rad 1952.-2002.** Zagreb: Pravni fakultet.
3. Zelenika, R. & Zelenika, S. (2006). Klasifikacija znanosti u fokusu metodologije i tehnologije znanstvenoga istraživanja. **Pomorski zbornik**, 44 (1), 11-39.

⁵ Postojeći sustav visokog obrazovanja više ne predviđa obrazovanje na razini magistra znanosti. Od 2006. godine poslijediplomsko obrazovanje na Studijskom centru socijalnog rada Pravnog fakulteta u Zagrebu se odvija na razini vrlo zahtjevnog trogodišnjeg znanstvenog doktorskog studija iz socijalnog rada i socijalne politike te većeg broja stručnih specijalističkih studija koji prate potrebe prakse.

Marina Ajduković

Karmela Pižeta

University of Zagreb, Faculty of Law

Department of Social Work

CIRCUMSTANCES OF THE FOUNDATION AND ACHIEVEMENTS OF FIRST SCIENTIFIC POSTGRADUATED STUDY IN SOCIAL WORK (2002 TO 2012)

SUMMARY

In this article process of establishment of the first scientific post-graduated study in social work is described. It is post-graduated scientific study of theory and methodology in social work which combined biannual scientific master study and three-year PhD study. Outcome of this post-graduated program which enrolled only two generations of students (academic year 2002/3 and 2004/5) are first 13 PhD and 27 MSc of social work. This study significantly improved scientific consolidation of social work as scientific discipline and the status of the Department of Social Work in academic community.

Key words: *scientific field of social work, scientific education in social work.*

